Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 9.9.2026 asiassa E 39/2026 vp

Valtioneuvoston selvitys: Komission luonnos yrityskauppasuuntaviivojen (Merger Guidelines) uudistamiseksi

Komission yrityskauppasuuntaviivat ovat keskeinen osa eurooppalaista yrityskauppavalvontaa. Ne määrittävät analyysikehyksen, jota komissio soveltaa arvioidessaan sulautuma-asetuksen[1] mukaisesti, onko yrityskauppa hyväksyttävissä vai johtaako se tehokkaan kilpailun estymiseen. Myös Kilpailu- ja kuluttajavirasto ("KKV" tai "virasto") ja useat muut kansalliset viranomaiset hyödyntävät suuntaviivoja valvonnassaan. KKV:lla on oma ohje yrityskauppojen arvioinnista, mutta käytännössä komission suuntaviivoilla on ollut merkittävä vaikutus viraston valvontatyöhön. Viraston ohje on keskeisiltä osin samansisältöinen komission nykyisten suuntaviivojen kanssa.

KKV pitää suuntaviivojen uudistamista kannatettavana. Taloudessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia nykyisten suuntaviivojen noin 20 vuoden voimassaoloaikana, mikä on näkynyt muun muassa oikeuskäytännön ja kilpailun taloustieteen kehityksessä. Uudistus mahdollistaa tämän kehityksen integroimisen suuntaviivoihin, mikä tukee valvonnan vaikuttavuutta ja ennakoitavuutta.

Uudistus ajoittuu maailmanpoliittisesti jännittyneeseen aikaan. Yrityskauppavalvonnan modernisoinnista on haettu ratkaisua niin Euroopan kilpailukyvyn, sisämarkkinoiden resilienssin kuin ilmastotavoitteidenkin saavuttamiseen. Nämä näkökulmat ovat laajasti esillä myös komission keväällä 2026 julkaisemassa suuntaviivaluonnoksessa. Erityisesti johdantojakso (osa I) on herättänyt keskustelua siitä, missä määrin laajemmat EU:n politiikkatavoitteet voivat tulla huomioiduksi yrityskaupan kilpailuvaikutusten arvioinnissa.

Yrityskauppavalvonnan lakisääteinen tavoite on tehokkaan kilpailun turvaaminen. Valvonnan on pohjauduttava jatkossakin vakiintuneeseen kilpailun taloustieteeseen, eikä laajempiin EU:n politiikkatavoitteisiin. KKV on luonnosta kommentoidessaan korostanut, että suuntaviivojen tulisi kuvata yksiselitteisesti, missä tilanteissa muiden politiikkatavoitteiden kannalta merkitykselliset tekijät voivat vaikuttaa markkinoiden kilpailuun ja tulla siten huomioiduksi yrityskaupan arvioinnissa. Tärkeää on myös huomioida, että toimiva kilpailu usein tukee muiden EU:n politiikkatavoitteiden toteutumista.

Suuntaviivaluonnoksen keskeisin osa on kilpailuvaikutusten arviointia käsittelevä jakso (osa II), joka tarjoaa kattavan ohjeistuksen yrityskauppojen eri haittojen ja hyötyjen arviointiin. Tavanomaisempien haittateorioiden ja hyötyjen arviointi on hyvin pitkälti linjassa KKV:n päätöskäytännön kanssa.

[1] Yrityskeskittymien valvonnasta annettu neuvoston asetus 139/2004.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Postiosoite PL 5, 00531 Helsinki • **Puhelin** 029 505 3000 (pvm/mpm)
Y-tunnus 2502067-3 • **Sähköposti** kirjaamo@kkv.fi • **kkv.fi**

Luonnos käsittelee lisäksi laajasti viimeaikaisessa komission käytännössä tarkasteltuja dynaamisia haittateorioita, jotka ovat liittyneet etenkin korkean teknologian aloihin, kuten lääke- ja bioteollisuuteen sekä digitaalisiin alustamarkkinoihin. KKV arvioi, että uudet dynaamiset hyöty- ja haittateoriat jäävät Suomen kaltaisella pienen talouden markkinalla harvinaisemmiksi.

Luonnoksen ehkä merkittävimmät uudistukset liittyvät yrityskaupan tehokkuuksiin, jotka nimetään nyt hyötyteorioiksi. Luonnos sisältää ohjeistusta myös sellaisista hyödyistä, joita komissio ei ole käytännössään vielä laajasti arvioinut, mutta jotka ovat nousseet esiin poliittisessa keskustelussa (esimerkiksi resilienssi ja kestävyys sekä markkinan ulkopuoliset ja kollektiiviset hyödyt). Isossa kuvassa hyötyjen juridinen arviointikehikko säilyy termin muutoksesta huolimatta ennallaan. Luonnos jättää komissiolle edelleen myös suhteellisen laajan harkintavallan hyötyjen arvioinnissa ja tasapainottamisessa haitallisten vaikutusten kanssa. Uusien hyötyteorioiden käytännön merkitys ja menestyminen komission yrityskauppavalvonnassa tulleekin täsmentymään vasta komission päätöskäytännössä.

Kokonaisuutena arvioiden KKV katsoo suuntaviivaluonnoksen olevan laadukkaasti valmisteltu ja tasapainoinen kokonaisuus, joka tulee helpottamaan viranomaisten valvontatyötä sekä parantamaan yritysten edellytyksiä arvioida yrityskauppojen vaikutuksia ja ennakoida valvonnan lopputulosta. Suuntaviivojen viimeistelyssä tulisi keskittyä erityisesti EU:n muiden politiikkatavoitteiden roolin selkeyttämiseen, jotta vähennetään riskiä kilpailuviranomaisten soveltamiskäytännön eriytymisestä.

Suuntaviivojen uudistuksen suorat vaikutukset KKV:n valvontatoimintaan tulevat todennäköisesti jäämään melko vähäisiksi. Virasto kuitenkin ennakoi, että yrityskaupan osapuolet saattavat jatkossa argumentoida yrityskaupan hyötyjä herkemmin ja aikaisemmassa vaiheessa prosessia. Lisäksi, vaikka uudet dynaamiset hyöty- ja haittateoriat ovat keskeisempiä komission käsittelemissä suuren mittakaavan tapauksissa kuin KKV:n jokapäiväisessä ratkaisukäytännössä, niiden tarjoama arviointikehikko antaa virastolle arvokkaita työkaluja epäsuorien ja tulevaisuuteen katsovien vaikutusten arviointiin.

Lauri Kirkkola
johtaja

Sähköisesti allekirjoitettu - Elektroniskt underskriven - Digitally signed
Kirkkola Lauri, Yrityskauppa, 24.09.2026 10:39